

Т. Б. Бикова

Мокроусов Олексій Васильович

МОКРОУСОВ Олексій Васильович (справж. – Хома Матвійович; псевд. – Савін; 09(21). 06. 1887, с. Понірі, нині Курської обл., РФ – 28. 10. 1959, Сімферополь) – партійний діяч, військовик. Від 1908 служив на Балт. флоті. 1912 заарешт. за рев. пропаганду. Втік з-під слідства за кордон, де приєднався до анархо-синдикалістів. Після Лютн. революції 1917 повернувся до Росії. Під час більшов. перевороту в жовтні того ж року на чолі загону моряків захопив Центр. телеграфне агентство у Петрограді (нині С.-Петербург). Делегат 2-го Всерос. з'їзду рад. Наприкінці 1917 прибув до Севастополя, де сприяв захопленню влади більшовиками. Брав участь у зброй. боротьбі проти кримськотатар. «ескадронців», військ генерала Л. Корнілова, нім. військ. Від серпня 1919 командував бригадою в Задніпров. дивізії. 21 липня 1920 признач. командувачем партизан. силами Криму (Крим. повстан. армією). В лютому 1921 у с. Кара-Кіят (нині Грушеве Сімфероп. р-ну) створив і очолив першу в Криму с.-г. комуну. 1923–36 – зав. Крим. заповідника; 1936–39 – військ. радник командувача Арагон. фронту під час громадян. війни в Іспанії. Від жовтня 1941 до липня 1942 – нач. Крим. штабу партизан. руху. Віддавав накази щодо розстрілу партизан, дії яких йому не подобалися, за що був знятий із посади й відправлений на фронт. Від серпня 1943 – у розпорядженні командувача Пн.-Кавказ. фронту. Після війни працював дир. Крим.ТЕС, очолював турист.-екскурс. бюро в Сімферополі. Автор спогадів «В горах Крыма: Записки о красно-партизанском движении во врангелевском тылу» (Сф., 1940).

Рекомендована література

1. П'ятаков Г. І. О. В. Мокроусов. 1971;

2. Поляков В. История партизанского движения в Крыму. Кн. 1. 2008 (обидві – Сімферополь).

Бібліографічний опис:

Мокроусов Олексій Васильович / Т. Б. Бикова // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2019. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-68433>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).